

36755 - KURBANLIK HAYVANLARDA ARANAN ŞARTLAR

Soru

Ben, kendim ve çocuklarım için kurban kesmeye niyet ettim. Kurbanlık hayvanlarda aranan belirli nitelikler (vasıflar) var mıdır? Yoksa herhangi bir koyun veya keçiye kurban olarak kesebilir miyim?

Detaylı cevap

Kurbanlık hayvanlarda altı şart aranır:

Birinci şart: Kurbanlık hayvanın, deve, sığır ve koyun cinsinden olması gerekir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَإِلَهُكُمْ إِلَهُ وَاحِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ
[سورة الحج الآية: ٣٤] (المُخْبِتِينَ

"Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği kurbanlık hayvanları keserken Allah'ın adını ansınlar (ve O'na şükretsiner) diye (îmân eden) her ümmete bir kurban ibâdeti koyduk. (Ey insanlar!) Şunu unutmayın ki hepinizin ilahı bir tek ilah (olan Allah)'tır. Öyleyse yalnızca O'na teslim olun. (Ey Peygamber! Rablerine karşı) alçak gönüllü ve ihlaslı olanları (dünya ve âhîret iyilikleriyle) müjdele! " [1]

Kurbanlık hayvanlar, -Hasan Basrî, Katâde ve başkalarının da dedikleri gibi-, Araplar tarafından bilinen deve, sığır ve koyundur.

İkinci şart: Dînen belirtilen yaşa ulaşmış olması gerekir. Bu ise, koyunun altı ayını, devenin beş yaşını, sığırın iki yaşını ve keçinin de bir yaşını doldurmuş olması gerekir.

Nitekim Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

لَا تَذْبَحُوا إِلَّا مُسِنَّةً، إِلَّا أَنْ يَغْسَرَ عَلَيْكُمْ فَتَذْبَحُوا جَذَعَةً مِنَ الضَّأْنِ. ([رواه مسلم])

"Dînen belirlenen yaşa erişmiş hayvandan başka hayvanı (kurban olarak) kesmeyin. Ancak bulamazsanız, altı ayını doldurmuş koyunu (kurban olarak) kesebilirsiniz." [2]

Buna göre, devenin beş yaşını doldurmuş olması veya beş yaşından büyük olması, sığırın iki yaşını doldurmuş olması veya iki yaşından büyük olması, keçinin bir yaşını doldurmuş olması veya bir yaşından büyük olması ve koyunun altı ayını doldurmuş olması gerekir. Yukarıda belirtilen yaşlardan daha küçük yaşta olan hayvan kurban olarak kesilemez.

Üçüncü şart: Kurbanlık hayvanın kurban olarak kesilmesine engel olan şu kusurlardan arınmış olması gerekir:

1. Bir veya iki gözü kör olan veya gözleri düğme gibi dışarı fırlamış veyahut da kör olduğuna açıkça delâlet eden gözlerinin beyaz olmasıdır.

2. Hastalık belirtileri hayvanın üzerinde açıkça görülecek şekilde hasta olmasıdır. Örneğin hayvanın şiddetli ateşe yakalanıp bu hastalığın onu otlamaktan alıkoyması ve onu iştahtan kesmesi veya etini bozan ve etinin sıhhatine tesir eden uyuz hastalığına yakalanması veyahut da vücûdunda onun sıhhatine tesir eden derin bir yaranın olması gibi.

3. Sürüdeki sağlam hayvanlarla birlikte yürümesine veya onlara yetişmesine engel olacak şekilde topal olmasıdır.

4. Kemiklerinde ilik kalmayacak şekilde iyice zayıflamış olmasıdır.

Nitekim Berâ b. Âzib'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ مَاذَا يُتَّقَى مِنَ الصَّحَايَا، فَأَشَارَ بِيَدِهِ، وَقَالَ: أَرْبَعًا: الْعَرَجَاءُ الْبَيِّنُ، وَالظَّلْعَاءُ، وَالْعَوْرَاءُ الْبَيِّنُ عَوْرَهَا، وَالْمَرِيضَةُ الْبَيِّنُ مَرَضَهَا، وَالْعَجْفَاءُ الَّتِي لَا تُنْقِي

[رواه مالك]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e kurbanlık hayvanlardan hangisinden uzak durulur (kurban edilmez) diye sorulmuş, bunun üzerine o eliyle işâret ederek şöyle şöyle

buyurmuştur:Dört sınıf hayvan kurban edilmez: Topallığı açıkça belli olan,gözlerinin körlüğü açıkça belli olan, hastalığı açıkça belli olan ve eti kalmayacak kadar yaşlı olan hayvan." [3]

Yine, Berâ b. Âzib'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

قَامَ فِينَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: أَرْبَعٌ لَا تَجُوزُ فِي الْأَصْحَابِيِّ، فَقَالَ: الْعَوْرَاءُ بَيِّنٌ عَوْرَاهَا،
{ وَالْمَرِيضَةُ بَيِّنٌ مَرَضُهَا، وَالْعَرَجَاءُ بَيِّنٌ ظَلْعُهَا، وَالْكَسِيرُ الَّذِي لَا تَنْقَى

[رواه أبو داود وصححه الألباني]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- aramaızda iken ayağ a kalktı ve şöyle buyurdu: Dört sınıf hayvanı kurban olarak kesmek câiz değildir: Körlüğü açıkça belli olan, hastalığı açıkça belli olan, topallığı açıkça belli olan ve yürüyemeyecek kadar ayağı kırık olan hayvan." [4]

Bu dört kusur, bir hayvanın kurbanlık olarak kesilmesine engeldir. Bu kusurlara benzeyen veya daha fazla olan kusurlar da bu dört kusura girer.

Aşağıdaki kusurları içeren hayvanların da kurbanlık olarak kesilmesi geçerli olmaz:

- 1.Gözleriyle göremeyecek kadar kör olan.
- 2.Haddinden fazla aşırı bir şekilde yiyip de karnı şişen hayvan, tehlikesi geçinceye kadar bekletilir.
- 3.Zor doğuran hayvan tehlikesi geçinceye kadar bekletilir.
- 4.Boğulma veya yüksek bir yerden düşmesi sonucu ölüm tehlikesi geçiren hayvan, ölüm tehlikesi geçinceye kadar bekletilir.
- 5.Kesileceği yere gidemeyecek kadar yürümekten âciz olan hayvan.
- 6.Ön veya arka ayaklarından birisi veya her ikisi kesik olan hayvan.

Yukarıda sayılan 6 kusuru daha önce hadiste zikredilen 4 kusura eklediğiniz takdirde bir hayvanın kurban olarak kesilmesine engel olan kusurların toplamı 10 tane olur.

Dördüncü şart: Kurbanlık hayvanın, kurban kesecek kimseye âit olması veya kurban kesecek kimsenin, kurbanlık hayvanı kesmede dînen kendisine izin verilen kimse olması veyahut kurbanlık hayvanın sahibi tarafından kendisine izin verilmesi gerekir. Örneğin gaspedilmiş, çalınmış veya bâtil bir iddiâ ile elde edilmiş bir hayvan, kurban olarak kesilirse, geçerli olmaz. Çünkü günah işleyerek Allah Teâlâ'ya ibâdet etmek, geçerli olmaz. Gelenek haline gelmişse ve kurban kesilmediği takdirde yetimin kalbi kırılacaksa, yetimin velisi konumunda olan kimsenin yetimin malından kurbanlık satın alıp onu keserse, yetimin kurbanı geçerli olur. Vekil tayin edilen kimse, vekilinin iznini aldıktan sonra vekili adına kurban keserse, kurbanı geçerli olur.

Beşinci şart: Kurbanı, dînen belirlenen vakitte kesmesi gerekir. Bu vakit ise, bayramın birinci günü bayram namazından sonra başlar, Teşrik günlerinin son günü olan Zilhicce ayının 13. gününün güneş batımında son bulur. Böylelikle kurban kesme süresi 4 gün olur. Yani, bayramın 1. günü bayram namazından sonra başlar, üç gün sonraki günde biter. Her kim, bayram namazından önce veya Zilhicce ayının 13. gününün güneş batımından sonra kurbanını keserse, kurbanı geçerli olmaz.

Nitekim Berâ b. Âzib'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

﴿إِنَّ أَوَّلَ مَا نَبْدَأُ بِهِ فِي يَوْمِنَا هَذَا أَنْ نُصَلِّيَ، ثُمَّ نَرْجِعَ فَنُحْرَ، مَنْ فَعَلَهُ فَقَدْ أَصَابَ سُنَّتَنَا، وَمَنْ ذَبَحَ قَبْلُ فَإِنَّمَا هُوَ﴾
﴿لَحْمٌ قَدَّمَهُ لِأَهْلِهِ لَيْسَ مِنَ التَّشْكِ فِي شَيْءٍ، وَ

[رواه البخاري]

"Şüphesiz ki bu günümüzde ilk yaptığımız şey, namazı (bayram namazını) kılarız. Sonra (evimize) döneriz ve kurbanımızı keseriz. Kim, böyle yaparsa, bizim yolumuz üzere yapmıştır. Kim de namazdan (bayram namazından) önce kurbanını keserse, o kestiği kurban, kendi ehline sunduğu bir et olur. O, kurbandan bir şey sayılmaz." [5]

Başka bir rivâyette ise şöyle buyurmuştur:

﴿مَنْ ذَبَحَ بَعْدَ الصَّلَاةِ، ثُمَّ نُسَكُهُ وَأَصَابَ سُنَّةَ الْمُسْلِمِينَ﴾ [رواه البخاري]

"Kim namazdan (bayram namazından) sonra kurbanını keserse, kurbanı tamamlanmış ve müslümanların yolu üzere yapmış olur." [6]

Yine, Cundub b. Sufyan el-Becelî'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'e, bayramın birinci günü şöyle derken şâhit oldum:

مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ فَلْيُعِدْ مَكَانَهَا أُخْرَى، وَمَنْ لَمْ يَذْبَحْ فَلْيَذْبَحْ. { [رواه البخاري] }

"Kim, namaz (bayram namazını) kılmadan önce kurbanını kesmişse, onun yerine başka birisini kurban olarak kessin. Kim de kurbanını kesmemişse, kurbanını kessin." [7]

Yine, Nubeyşe el-Huzelî'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

أَيَّامُ التَّشْرِيقِ أَيَّامٌ أَكْلٍ وَشُرْبٍ وَذِكْرٍ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ. { [رواه مسلم] }

"Teşrik günleri (Zilhicce ayının 11.,12. ve 13. günleri), yeme, içme ve Allah -azze ve celle-'yi anma günleridir." [8]

Fakat kurban kesecek kimsenin herhangi bir kusuru olmaksızın, kurbanı kaçıp gider de kurbanını Teşrik günlerinden sonra yakalarsa veya kurbanını kesmesi için birisini vekil tayin ettikten sonra vekil olan kimse onun kurbanını tayin edilen günlerde kesmeyi unutursa, özründen dolayı vakti çıktıktan sonra kurbanı kesmesinde bir sakınca yoktur. Bunun gibi, bir kimse bayram namazına gidemeyip uykuya kalırsa veya unutursa, uykudan uyandığı veya hatırladığı zaman kurbanını keser.

Kurbanı, dînen belirlenen günlerin gündüz ve gecesinde kesmek, câizdir. Fakat gündüz kesmek daha fazîletlidir. Bayramın birinci günü ikinci hutbeden sonra kurbanı kesmek daha fazîletlidir. Kurban kesmek, hayırlı işe acele etmek olduğu için, bir önceki gün, bir sonraki günden daha fazîletlidir. [9]

الحاشية السفلية

الحاشية السفلية

- ↑1 Hac Sûresi: 34
- ↑2, ↑8 Müslim
- ↑3, ↑4 Mâlik
- ↑5, ↑6,
↑7 Buhârî
- ↑9 Muhammed b. Salih el-Useymîn, "Ahkâmu'l-Udhiye ve'z-Zekât (Kurban Kesme) Risâlesi"nden alınmıştır.